

نام طرح: آسیب‌شناسی حقوقی قوانین و مقررات مربوط به امور خیر

نام دانشگاه: دانشگاه اصفهان	دانشکده: علوم اداری و اقتصاد	مجری: دکتر محمدمهدی الشریف
کارفرما: بنیاد خیریه راهبری آلا	تاریخ شروع: ۱۳۹۷/۰۳/۲۷	تاریخ پایان: ۱۳۹۸/۰۷/۲۹

شرح مختصر قرارداد

در طرح آسیب‌شناسی حقوقی قوانین و مقررات امور مربوط به امور خیر، ابتدا اهمّ قوانین، مقررات، فتاوی‌های فقهی و آرای قضایی مربوط به امور خیر جمع‌آوری شد. سپس به فراخور موضوعات، این مقررات و نصوص دسته‌بندی گشت. در مرحله بعد مدلول متون قانونی، فقهی و قضایی تحلیل و تبیین شد. پس از این با طراحی یک پلان، مطالب طبق ارتباط خیران با موسسات خیریه و ارتباط موسسات خیریه با مراجع حکومتی، دولتی و عمومی، پیاده گشت. یک فصل به ارتباط نوع اول، و دو فصل به ارتباط نوع دوم اختصاص یافت. آن گاه از طریق نقد قوانین و مقررات، الگوی آسیب‌شناسی جزء به کل انتخاب شد و ایرادات کلی و جزئی حوزه مورد مطالعه بیان گشت و همچنین در راستای رفع آسیب‌ها، پیشنهادهای اصلاحی مقتضی به مراجع ذی‌ربط به خصوص سازمان اوقاف و امور خیریه ارائه گشت. در این راه مصاحبه با فعالان خبره امر خیر نیز مغفول نماند و مجری طرح و همکاران ایشان نظرات فعالان موصوف را هم کسب نمودند و پس از سنجش و ارزیابی‌های مقتضی، در متن نهایی اعمال شد. خروجی این قسمت ارائه مدل تدوین پیش‌نویس لایحه جامع مربوط به امور خیر است و اصول، فروع و ضوابط اداری و حقوقی اعمال این مدل نیز مبرهن گردید.

لازم به ذکر است این طرح که در پژوهشکده آلاء با حمایت‌های شایسته و بایسته سازمان اوقاف و امور خیریه به عنوان یکی از متولیان ذاتی این حوزه انجام گردید، در کنار دکتر محمد مهدی الشریف تیمی متشکل از دانشجویان دکتری و کارشناسان ارشد حقوق خصوصی به فعالیت پرداختند. اسامی ایشان از این قرار است: داریوش کیوانی هفشجانی، سید محمد مهدی منصوری طهرانی، سید وحید صادقی، حبیب‌الله حقیقی و احمد ادیبی. ضمناً از نقطه نظرات و مشورت‌های ارزنده آقایان دکتر سید محمد هادی راجی و دکتر سید محسن قائم‌فرد نیز بهره کافی و وافی برده شد. در قسمتی از انجام طرح، مجری و همکاران ایشان از فقهای عظام استفتائاتی انجام دادند که در تحریر مطالب مربوطه، سازنده و موثر واقع شد. منابع فارسی و عربی این طرح افزون بر ۲۰۰ منبع دست اول و حائز اهمیت است که غنای آن را نشان می‌دهد. امید است این طرح بتواند مرجع پاسخگویی به نیازها و مشکلات حقوقی امر خیر شود و سنگ بنایی برای انجام تحقیقات تدوین و اصلاح قوانین و مقررات گردد. در این راستا سه جدول با محوریت مراجع متولی امر خیر و حوزه مسئولیت آنان، عناوین آسیب‌های کلی و طرق و مراجع مسئول در رفع آن و موضوعات نیازمند مطالعات فقهی نوین طراحی و تنظیم شد که می‌تواند راهنمای گویایی برای خیران، پژوهشگران و تصمیم‌سازان ذی ربط باشد. بالغ بر ۷۵ صفحه از مجموع صفحات (۲۷۵) به پیوست قوانین و مقررات شامل نصوص قوانین عادی، مقررات، آیین‌نامه‌ها، بخشنامه و دستورالعمل‌های حاکم بر شئون مختلف و گوناگون امر خیر اختصاص یافت که می‌تواند مورد استفاده خیران، پژوهشگران و تصمیم‌سازان ذی ربط باشد. در پایان پس از انجام مراحل ارزیابی درون تیمی و برون تیمی، طرح دارای حد نصاب لازم علمی شد و پتانسیل استخراج مقالات علمی پژوهشی از آن وجود دارد که در سایه‌سار نظرات و ضوابط کارفرما و دانشگاه این مهم محقق خواهد شد.

برنامه آتی جهت توسعه طرح

معهود است که با حمایت کارفرما و دانشگاه این طرح اولاً با غنای بیشتری مبدل به کتاب گردد و سنگ بنایی برای تحقیقات بعدی باشد. همچنین طرح تدوین کتابچه قانونی مقررات امر خیر در دست بررسی است. هدف اصلی نیز این است که بر ستون‌های این طرح، بنای لایحه مورد اشاره صورت پذیرد. امید است که از این رهگذر آسیب‌های حاصل شده از میان برداشته شود.